

Brüssel, 22.11.2017
COM(2017) 690 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE,
REGIOONIDE KOMITEELE JA EUROOPA INVESTEERIMISPANGALE**

2018. aasta majanduskasvu analüüs

1. SISSEJUHATUS

Euroopa majandus on muutuva poliitika kontekstis tugevnemas. Majanduskasv on üle ootuste tugev, töötus on vähenemas, investeringud suurenemas ja riikide rahanduse olukord paraneb. Majanduse elavnemine on praeguseks jõudnud kõikidesse liikmesriikidesse. Selle osana on nii ELi kui ka euroala majandus viimase 18 kvartali jooksul pidevalt kasvanud. Tööhõive on suurenemas – 2017. aasta teises kvartalis oli tööga hõivatud rekordiliselt 235,4 miljonit inimest. Alates praeguse komisjoni koosseisu ametisseastumisest on ELis loodud 8 miljonit täiendavat töökohta, millest 5,5 miljonit euroalal¹. Töötuse määr on ELis 7,5 % ja euroalal 8,9 %, mis on vastavalt kaheksa ja üheksa aasta madalaim näitaja. Pikaajaline töötus ja noorte töötus on samuti vähenemas. Riigi rahanduse olukord on oluliselt paranenud ja investeringud on aeglaselt taastumas. Struktuuripoliitika koos toetava makromajanduspoliitikaga on aidanud neile positiivsetele suundumustele kaasa.

See hoog annab ELile võimaluse taastada jätkusuutlik majanduslik ja sotsiaalne lähenemine. Kuigi kõigis liikmesriikides on positiivne majanduskasv, on nad majandustsükli erinevas faasis ning nende SKP ja tööhõive on võrreldes kriisieelse tasemega erinev. 18,9 miljonit inimest on ikka veel tööta, investeringuid on jätkuvalt liiga vähe, palgakasv on tagasihoidlik, tööturu nõrkus püsib ja baasinflatsioon jääb prognooside kohaselt madalaks. Mõnes liikmesriigis on majanduskasvu piduriks jätkuvalt suur võlakooormus. Majanduse elavnemist tuleks jätkuvalt toetada, eelkõige struktuurireformide kaudu, mis loovad tingimused investeringute suurendamiseks ja reaalpalkade kasvuks, mis soodustab sisenõudlust, toetades euroala sisemist ja välist tasakaalustamist.

Tuleb jätkata jõupingutusi käimasolevate reformide elluviimisel. Samal ajal on vaja täiendavaid struktuurireforme, et muuta Euroopa majandus stabiilsemaks, kaasavamaks, tootlikumaks ja vastupidavamaks. Euroopa majandused ja ühiskonnad peavad muutuma vähem haavatavaks, suutma paremini vastu seista vapustustele ning olema paremini valmis kohanema pikaajaliste struktuursete muutustega ja neid ära kasutama. Selleks peavad majandus-, raha- ja eelarvepoliitika tagama makromajandusliku stabiilsuse ja vähendama haavatavust välistest või riigisisestest vapustustest. Tõhusad ja paindlikud toote-, töö- ja kapitaliturud on esmatähtsad tagamaks, et vahendid suunatakse sinna, kus neid saab kõige tootlikumalt kasutada. Suurem tootlikkus sõltub investeringutest, innovatsioonist, haridusest ja kvalifitseeritud tööjõust. Inimestele tuleb tagada suutlikkus kasutada ära võimalusi kogu tööea jooksul ja saada vajaduse korral tuge asjakohastest sotsiaalsetest turvavõrgustikest. Liikmesriigid peavad 2018. aasta keskpaigaks võtma asjakohaseid meetmeid nõukogu soovitusel „Oskuste täiendamise viisid: uued võimalused täiskasvanutele“² rakendamiseks kooskõlas soovitusel vastuvõtmise ajal 2016. aasta detsembris võetud kohustustega.

Eelarvepoliitika peaks tagama sobiva tasakaalu kahe eesmärgi vahel: tagama riikide rahanduse jätkusuutlikkuse, eelkõige vähendades võlasuhet riikides, kus see on kõrge, ja toetama majanduse elavnemist. Madalad rahastamiskulud võivad stimuleerida valitsusi tooma kvaliteetsete investeerimisprogrammide tähtajad varasemaks. Kõrge võlataseme vähendamine ja eelarvepuhvreid taastamine peab jätkuvalt olema prioriteet. Valitsused peaksid parandama riigi rahanduse jätkusuutlikkust, eelkõige riikides, kus võlatase on kõrge.

¹ Tööhõive netomuutus 2014. aasta 3. kvartalist 2017. aasta 2. kvartalini.

² ELT C 484, 24.12.2016.

Sellele võib kaasa aidata maksusüsteemide vaheliste lünkade kõrvaldamine ja kulutuste sihipärasem suunamine. Jätkuvalt on esmatähtis riigi rahanduse struktuuri kvaliteedi parandamine.

Majanduskriis tõi esile selle, kuivõrd oluline on parandada majandus- ja rahaliidu ülesehitust ja viia selle väljakujundamine lõpule ELi kui terviku hüvanguks. Kriisi ajal tehti ära palju – nt loodi Euroopa Eelarvenõukogu ja asutati riiklikud tootlikkuse komiteed. Kuid nagu märgitud komisjoni aruteludokumendis majandus- ja rahandusliidu süvendamise kohta, on jätkuvalt vajakajäämist³. Komisjon esitab 2017. aasta detsembris laiaulatusliku meetmepaketi, mille eesmärk on muuta majandus- ja rahaliit vastupidavamaks, demokraatlikumaks ja tõhusamaks.

Käesolevas iga-aastases majanduskasvu analüüsis määratakse kindlaks Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide majanduslikud ja sotsiaalsed prioriteedid järgmiseks aastaks. Tuginemine kolmele positiivsele komponendile, milleks on investeringute hoogustamine, struktuurireformide jätkamine ja vastutustundliku eelarvepoliitika tagamine, on andmas tulemusi. Võttes arvesse, et liikmeriigid on majandustsükli eri faasides, tuleks seda lähenemisviisi jätkata. Tööturgude ja sotsiaalpoliitika parandamisele suunatud struktuurireformid peaksid aitama töötajatel omandada vajalikke oskusi ning edendama võrdseid võimalusi tööturul ja õiglasi töötingimusi, suurendades seeläbi tööviljakust palgakasvu toetuseks, ning jätkusuutlikke ja asjakohaseid sotsiaalkaitstesüsteeme. Suunanäitajana tuleks kasutada hiljuti Göteborgis toimunud sotsiaaltippkohtumisel ELi institutsioonide ühisavaldusega⁴ heaks kiidetud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Tõhusad ja õiglased maksu- ja toetuste süsteemid ning tõhusad avaliku sektori asutused, mille tööd hõlbustavad võimaluse korral e-valitsuse struktuurid, on esmatähtsad tasakaalustatud ja kõikehõlmava poliitika kujundamisel ning need tuleb seada prioriteediks.

Käesolevas iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud poliitikasuunised tuginevad mitmesugustele sisenditele. Need on koostatud tihedas koostöös ametiasutuste ja sotsiaalpartneritega. Need tuginevad president Junckeri 2017. aasta kõnele olukorra kohta Euroopa Liidus, Euroopa sotsiaalõiguste sambale, valgele raamatule Euroopa tuleviku kohta⁵ ja viiele hilisemale aruteludokumendile⁶. Nendes võetakse arvesse arutelusid Euroopa Parlamendi, nõukogu, teiste ELi institutsioonide, liikmesriikide parlamentide ja sotsiaalpartneritega. Koos iga-aastase majanduskasvu analüüsiga esitatakse soovitus nõukogu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta,⁷ häiremehhanismi aruanne,⁸ teatis euroala liikmesriikide esitatud eelarvekavade kohta,⁹ ettepanek muuta tööhõivesuuniseid, et tagada kooskõla Euroopa sotsiaalõiguste sambaga,¹⁰ ja ühise tööhõivearuande kavand¹¹.

Euroopa sotsiaalõiguste samm

³ COM(2017) 291.

⁴ Nõukogu dokument 13129/17.

⁵ COM(2017) 2025.

⁶ COM(2017) 206, COM(2017) 240, COM(2017) 291, COM(2017) 315, COM(2017) 358.

⁷ COM(2017) 770.

⁸ COM(2017) 771.

⁹ COM(2017) 800.

¹⁰ COM(2017) 677.

¹¹ COM(2017) 674.

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kiitsid 17. novembril 2017 õiglaste töökohtade ja majanduskasvu teemalisel sotsiaaltippkohtumisel allkirjastatud ühisavaldusega heaks Euroopa sotsiaalõiguste samba. Samba raames on kehtestatud 20 põhimõtet ja õigust, mis käsitlevad võrdseid võimalusi, juurdepääsu tööturule, õiglasi töötingimusi, sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust.

Euroopa sotsiaalõiguste sambas on väljendatud põhimõtted ja õigused, mis on esmatähtsad, et toetada õiglaseid ja hästi toimivaid tööturges ning sotsiaalhoolekande süsteeme 21. sajandi Euroopas. See on kavandatud suunanäitajaks uuendatud lähenemisprotsessis paremate töö- ja elutingimuste saavutamise suunas, saades otsest inspiratsiooni kogu Euroopa headest tavadest ning tuginedes ELi ja rahvusvahelise tasandi tugevale õigusraamistikule.

Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtted ja eesmärgid on lähtepunktiks poliitika koordineerimise Euroopa poolaasta edasisel rakendamisel. Neid on juba arvesse võetud käesolevale iga-aastasele majanduskasvu analüüsile lisatud ühise tööhõivearuande kavandis ja uute tööhõivesuuniste ettepanekus. Komisjon jätkab seda tööd eelseisvates riigiaruannetes esitatud analüüsides ja 2018. aasta Euroopa poolaasta riigipõhiste soovitude koostamisel.

2. INVESTEERINGUTE EDENDAMINE MAJANDUSE ELAVNEMISE JA PIKAAJALISE MAJANDUSKASVU TOETUSEKS

Investeeringute suurenemine ja tarbimistingimuste paranemine toetavad sisenõudlust.

Kodanike ja ettevõtjate suurem majanduslik optimism näitab, et majanduse elavnemine on jõudnud kindlamale alusele. Tarbimise kasvu toetab kodumajapidamiste parem rahaline olukord ja töötuse vähenemine. Samas tuleb võtta täiendavaid meetmeid investeeringute edendamiseks ja edasise majanduskasvu kiirendamiseks, keskendudes eelkõige jätkusuutlikele projektidele, mis annavad majanduslikku kasu pikas perspektiivis.

Tuleviku kasvuväljavaadete tagamiseks on esmatähtis edendada investeeringuid, mis suurendavad tootlikkust. Sihipärased investeeringud sellistes valdkondades nagu taristu, haridus, koolitus, tervishoid, teadus, digitaalne innovatsioon ja ringmajandus võivad suurendada nii tootlikkust kui ka tööhõivet. Samas tuleb vältida selliste mullide teket, mis on seotud ressursside ebatõhusa jaotusega. Nagu tuli ilmsiks majanduskriisi ajal, on see eriti oluline euroala puhul, kus majandused on rahanduslikult rohkem integreeritud ja negatiivne mõju võib kergemini üle kanduda. Seda võib aidata saavutada tõhusam mikro- ja makrotasandi järelevalve.

Sümmeetrilisem tasakaalustamine euroalal aitaks parandada investeerimiskeskkonda. Kuigi investeeringuid pärssivate kitsaskohtade kõrvaldamisega peaksid tegelema kõik riigid, aitaks tasakaalustamisele kaasa see, kui euroala riigid, kus on suur jooksevkonto ülejääk, rohkem investeeriksid. Erainvestoritel on investeeringute tegemiseks vaja usaldusväärset ja kindlustunnet tekitavat majanduskeskkonda. Uuendatud ELi tööstuspoliitika strateegiaga¹² edendatakse erasektori investeeringuid, ergutades uute digitaal- ja peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate kasutuselevõttu ning vähendades praegust riski ja tootluse mittevastavust.

¹² COM(2017) 479.

Reformid investeeringute toetuseks

Liikmesriigid peaksid jätkama reforme investeeringute edendamiseks, suurendades avaliku sektori investeeringuid erainvesteeringute kaasamiseks ja parandades ettevõtluskeskkonda. See aitaks tugevdada majanduslikku vastupanuvõimet ja sellel oleks positiivne mõju pikaajalisele majanduse lähenemisele ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele. Reformid peaksid olema suunatud ettevõtluskeskkonna parandamisele, maksusüsteemi lihtsustamisele ja kasvusõbralikumaks muutmisele, avaliku halduse tõhustamisele ning toote- ja tööturu jäikuse vähendamisele.

Tugevamad ja tõhusamad ametiasutused on esmatähtsad vastupidavate majandusstruktuuride loomisel, mis edendavad investeeringuid ja majanduskasvu, järgides täielikult õigusriigi põhimõtet. Euroopa investeerimiskava raames on saanud selgeks, et ELi vahendite kasutamine on tõhusam tugeva koordineerimis- ja planeerimisstruktuuriga liikmesriikides. Need liikmesriigid on tavaliselt edukamad stabiilse projektitsükli tagamisel. Tuleks tugevdada planeerimisstruktuure ja koordineerimist ning samas vähendada investorite halduskoormust. Tõhusama avaliku haldusega riikides on ka majanduse kõikumine väiksem ja kriisid vähem tõsised. Näiteks soodustab ettevõtlust tõhus kohtusüsteem, mis hõlbustab lepingute täitmist ja aitab võidelda korruptsiooni vastu. Mõnes liikmesriigis on korruptsioon investeeringuid pärssiv tegur, mis tekitab ettevõtluskeskkonnas ebakindlust, aeglustab protsesse ja võib põhjustada lisakulusid. Ettevõtlussõbraliku keskkonna loomiseks on esmatähtis tagada õigusriigi põhimõtte järgimine ning parandada kohtusüsteemide sõltumatust, kvaliteeti ja tõhusust¹³. Tulemuslikud maksejõuetusraamistikud aitavad restruktureerida ja likvideerida majanduslikult mitteelujõulisi ettevõtteid. Liikmesriigid, kes peavad seda tegema, peaksid järjekindlalt parandama oma institutsioone.

Finantsturgude integratsioon on endiselt märkimisväärselt väiksem kui muudes võrreldavates majandustes. See on eriti oluline just euroala puhul, kus euroalasisest vahetuskursside ja märkimisväärse avaliku riskijagamise puudumisel on esmatähtis erasektori riskijagamine. Tuleb teha kiiremaid edusamme sellise pangandusliidu väljakujundamisel, kus riskide vähendamine käiks käsikäes riskide jagamisega. Makromajanduslikku stabiilsust aitaks märkimisväärselt tugevdada ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsemeetme, ühise hoiuste tagamise skeemi ja komisjoni poolt 2016. aasta novembris esitatud regulatiivsete meetmete vastuvõtmine ning kriisist pärandiks saadud viivislaenude vähendamine. Pärast pangandusliidu ja kapitaliturgude liidu väljakujundamist looksid need vajalikud tingimused finantsteenuste piiriülese pakkumise suurendamiseks ja majandusvapustustele parema vastupanuvõime tagamiseks euroalal.

Tugevam majanduskasv ja riigipõhised meetmed on märkimisväärselt parandanud pankade varade kvaliteeti paljudes liikmesriikides. Viivislaenude tase on üldiselt vähenemas, kuid on ikka veel paljudes liikmesriikides kõrge ja pärsib jätkuvalt pankade (eelkõige väikesed ja keskmise suurusega pangad) kasumlikkust. See omakorda takistab reaalmajanduse rahastamist. Kiiremas korras tuleks rakendada 2017. aasta juulis kokkulepitud tegevuskava viivislaenude vähendamiseks.

Kapitaliturgude liit võib pakkuda märkimisväärsed võimalusi alternatiivsete ja taskukohasemate rahastamisallikate kättesaadavuse suurendamiseks. See tugevdaks finantsvarade piiriülese omamise kaudu majandusvapustustele reageerimise suutlikkust

¹³ Iga-aastases ELi õigusemõistmise tulemustabelis esitatakse nende elementide kohta andmed, et parandada liikmesriikide kohtusüsteemide tõhusust.

euroalal. Selle edu sõltub sellest, mil määral kohustuvad Euroopa Parlament ja liikmesriigid poliitiliselt seda ellu viima ning kuidas turuosalised olemasolevaid rahastamis- ja investeerimisvõimalusi kasutavad.

Tuleb tagada suurem läbipaistvus seoses kapitalivoogudega. Komisjon pani hiljuti ette uued läbipaistvuseeskirjad, mida kohaldatakse vahendajate suhtes, kes koostavad ja pakuvad maksuplaneerimisskeeme oma klientidele¹⁴. See aitab võidelda maksustamise vältimise vastu. ELil peaks olema 2017. aasta lõpuks ühine koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide loetelu, mis pakub tugevama vahendi tegelemiseks riikidega, kes ei mängi ausate reeglite järgi. Samuti jätkab komisjon tööd rahvusvahelise maksuraamistiku parandamiseks, et tagada äriühingute õiglane ja tõhus maksustamine kogu maailmas ning kaitsta liikmesriikide maksubaase.

Kõigile kasu toov kaubandus ja investeerimine peab olema vaba, õiglane ja vastastikku kasulik ning põhinema võrdsetel tingimustel. Komisjon jätkab ambitsioonikaid kaubanduslääbirääkimisi, et avada uusi turge, mis on ELis töökohtade loomise ja majanduskasvu peamine mootor, ja tagada, et rahvusvaheline kaubandus põhineb kindlatel eeskirjadel. Samuti on käimas jõupingutused kaubanduse kaitsevahendite reformimiseks, et EL saaks tõhusalt ja kiiresti tegeleda ebaausate kaubandustavadega ja turumoonutustega. Komisjon on esitanud ka ettepaneku luua ELi raamistik välismaiste otseinvesteeringute taustakontrolliks¹⁵ julgeoleku ja avaliku korra kaalutlustel.

Keskkonnasäästlikkust edendavad investeeringud võivad suurendada kogu majanduse tootlikkust ressursitõhususe edendamise ja sisendikulude vähendamise kaudu, vähendades samas väliskulusid ja -mõju. Ringmajandusele ülemineku toetamine võib aidata luua uusi töökohti innovatiivsete hooldus- ja remonditeenuste ning uute säästlike toodete väljatöötamise ja tootmise valdkonnas. Võimalikud konkreetsed valdkonnad on riigihanked, investeeringud jäätmekäitlus- ja veevarustustaristusse, ehitus, kriitilise tähtsusega toorained, biokütused ja biokemikaalid.

ELi ja liikmesriikide eelarvevõimaluste maksimaalne ärakasutamine

Majandus- ja finantskriisi ajal, mil liikmesriikide eelarved olid tugeva surve all, osutus ELi eelarve võimsaks vahendiks, mis toetas investeeringuid ühtekuuluvusse, ELi ühenduvusse (transpordi-, energia- ja digitaalsektor), innovatsiooni ja VKEdesse. See oli või on praeguseni mõnes liikmesriigis peamine investeeringute allikas. Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondil on olnud erainvesteeringute kaasamisel oluline roll. See on näidanud, et ELi eelarve suudab kiirelt reageerida esilekerkivatele probleemidele ja pakkuda märkimisväärset finantsvõimendust¹⁶. Samal ajal on nende vahendite kasutuselevõtt näidanud, et nende tegelik mõju ei realiseeru enne, kui on kõrvaldatud ka muud takistused.

2017. aasta novembri seisuga oli Euroopa investeerimiskava raames täiendavalt kaasatud juba 251,6 miljardit eurot investeeringuid kõigis 28 liikmesriigis. See moodustab 79,8 % algsest sihttasemest, milleks oli 315 miljardit eurot. EFSI II määрусega pikendatakse fondi toimimisaega kuni praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõpuni 2020. aastal. Sellega suurendatakse ELi tagatist 16 miljardilt eurolt 26 miljardi euron ja

¹⁴ COM(2017) 335.

¹⁵ COM(2017) 487.

¹⁶ 2016. aasta septembris tegi komisjon ettepaneku Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tugevdada ja pikendada selle toimimisaega kuni aastani 2020 (COM(2016) 597).

Euroopa Investeerimispanka kapitali 5 miljardilt 7,5 miljardi euron. See peaks kaasama 2020. aastaks 500 miljardit eurot avaliku ja erasektori investeringuid.

Avaliku ja erasektori investeringud on esmatähtsad potentsiaalse majanduskasvu suurendamiseks keskpikas kuni pikas perspektiivis. Ettevõtete äritegevuse ja tootlikkuse parandamiseks on vaja füüsilist ja muud taristut. Erasektori suurem panus inimkapitali arendamisse ja taristuprojektidesse täiendaks ja võimendaks avaliku sektori toetust. Tulevikus oleks mõttekas kehtestada investeringuid ja erakapitali kaasamist soodustav finantsraamistik, mis võimaldaks ka kombineerida finantsinstrumente ja toetusi projektide elluviimise hõlbustamiseks.

Investeringud kvaliteetsesse haridusse, koolitusse, tööjõu tootlikkuse kasvu ja aktiivsesse tööturupoliitikasse on esmatähtsad inimeste võimaluste laiendamiseks ja nende tööturule integreerimiseks, mis on parim vahend vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest pääsemiseks. Esmatähtis on anda inimestele õiged oskused ja toetada neid muutuval tööturul. Eriti vajalik on digitaaluskuste arendamine.

Eurooplased vajavad taskukohaseid, hõlpsasti kättesaadavaid ja kvaliteetseid teenuseid. Võrdsete võimaluste tagamiseks kõigile on esmatähtsad sellised teenused nagu lastehoid, kooliväline lastehoid, haridus, koolitus, eluase, tervishoid ja pikaajaline hooldus. Samuti on oluline asjakohane sotsiaalmajutus ja muu eluasemetoetus. See hõlmab ka kõige haavatavamate isikute kaitset põhjendamatu sunniviisilise väljatõstmise ja sundtäitmise vastu, samuti kodutuse probleemiga tegelemist.

3. STRUKTUURIREFORMID KAASAVA MAJANDUSKASVU, ÜLESPOOLE SUUNATUD LÄHENEMISE JA KONKURENTSIVÕIME EDENDAMISEKS

Struktuurireformid on esmatähtsad majandusvapustustele vastuseismise võime suurendamiseks, pikaajaliste struktuurimuudatustega kohanemiseks ja sotsiaaltulemuste parandamiseks. Majanduskriis tõi esile, et paljudes riikides puuduvad asjakohased struktuurid, mis võimaldavad majandusvapustusi sujuvalt pehmenada ja majandust taas kiiresti elavdada. Struktuurireformid peaksid võtma arvesse jaotuslikku mõju erinevatele ühiskonnarühmadele ja piirkondadele. See aitab muuta majanduse vastupidavamaks ja konkurentsivõimelisemaks ning taastada pikaajalise kasvu koos positiivsete sotsiaalsete ja majandustulemustega ning lähenemisega.

Struktuurireformide asjakohane järjestamine ja koondamine on esmatähtis, et vähendada nende kulusid lühikeses perspektiivis ja maksimeerida nende kasu pikas perspektiivis tootlikkuse ja kasvupotentsiaali suurendamise seisukohast. Mõnel struktuurireformil võivad olla lühiajalised nõudlusega seotud kulud ja jaotuslik mõju, mida tuleks võtta arvesse reformide ettevalmistamisel ja rakendamisel. Tööturu ja tooteturu reformide üldine tulemuslikkus on tavaliselt parem juhul, kui need on hästi kavandatud paketi osa. Avaliku halduse ja ettevõtluskeskkonna reformidel on väiksed lühiajalised kulud ning need reformid võivad olla tulemuslikud majandustsükli mis tahes faasis, mis täiendavalt osutab sellele, et neid tuleb jätkata. Avaliku halduse usaldusväärsuse ja läbipaistvuse suurendamine, sealhulgas korruptsiooni tõhus ennetamine, on oluline ettevõtetele ja kodanikele kvaliteetsete teenuste tagamisel.

<u>Uus vahend struktuurireformide elluviimise toetuseks</u>
--

Struktuurireformi tugiprogrammi raames rahastatakse spetsiaalset taotluse alusel liikmesriikidele reformide elluviimiseks antavat tehnilist abi. Selle eelarve ajavahemikuks 2017–2020 on 142,8 miljonit eurot ja selle kaudu aidatakse liikmesriikidel viia ellu reforme, mida nad peavad vajalikuks, et muuta majandus konkurentsivõimelisemaks ja investeringuid soodustavaks. Toetus on kättesaadav kõigile ELi liikmesriikidele, see on nõudluspõhine ega nõua kaasrahastamist. Programmi rakendab Euroopa Komisjoni struktuurireformi tugiteenistus koostöös teiste komisjoni talitustega. Struktuurireformi tugiteenistus on seni toetanud 15 liikmesriiki üle 150 projekti elluviimisel. 2018. aasta struktuurireformi tugiprogrammi raames on struktuurireformi tugiteenistus saanud 444 toetuse taotlust üle 20 liikmesriigilt, mille tulemusel ületab nõudlus 2018. aastal märkimisväärselt struktuurireformi tugiprogrammi eelarvet (30,5 miljonit eurot).

Tehniline toetus hõlmab reforme sellistes valdkondades nagu üldjuhtimine ja avalik haldus, avaliku sektori finantsjuhtimine, ettevõtluskeskkond, tööturud, tervishoiu- ja sotsiaalteenused, finantssektor ja juurdepääs rahastamisele. See tugineb kogu Euroopa Liidust saadud headele tavadele ning rahvusvaheliste organisatsioonide, erasektori ja komisjoni eriteadmistele. Praktilist tuge ja suuniseid antakse kogu reformiprotsessi käigus, alates reformide ettevalmistamisest kuni nende rakendamise ja hindamiseni. See aitab ellu viia majanduslikes kohandamisprogrammides ette nähtud reforme ning saavutada majanduse juhtimise protsessis, eelkõige Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhistes soovitudes seatud prioriteete, samuti võtta liidu õiguse rakendamisega seotud meetmeid.

Kiirema lähenemise ja kaasamise tagamine on eriti oluline euroala liikmesriikide puhul.

Konkurentsi suurendavad tooteturgude reformid ning ettevõtluskeskkonda ja ametiasutuste kvaliteeti parandavad reformid suurendavad euroala liikmesriikide majanduse vastupanuvõimet. Ühtse turu edasine integreerimine on osutunud oluliseks kasvumootoriks. Konkurentsivõime erinevuste vähendamiseks on vaja tugevamaid majanduskasvu põhialuseid ja kiiremat tootlikkuse kasvu mahajäänud riikides. Kiirem reaalpalka kasv kogu euroalal aitaks säilitada sisenõudlust.

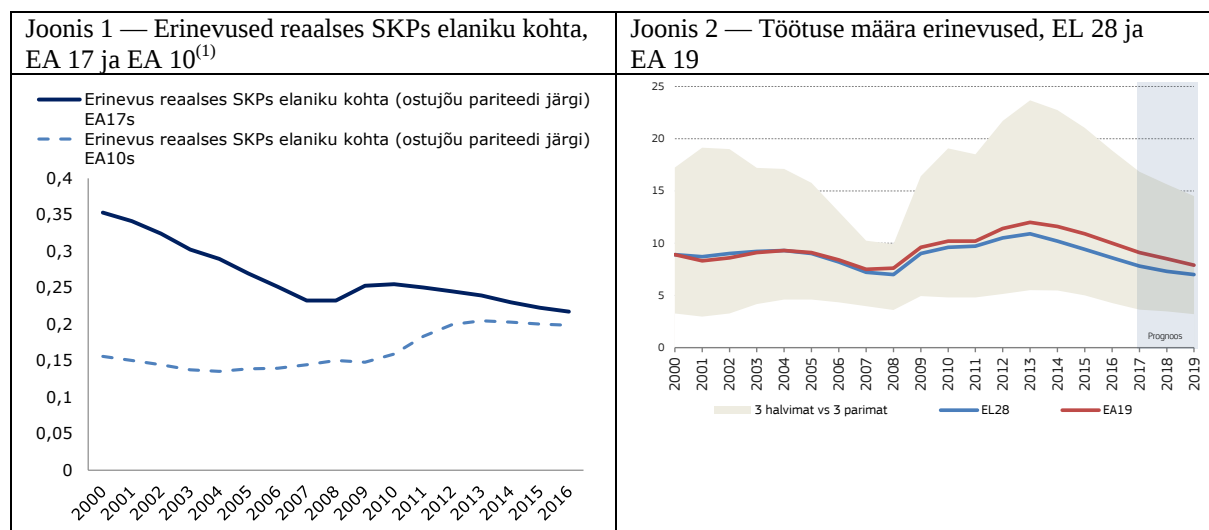
Vastupanuvõime ja lähenemine

Nagu rõhutatud viie juhi aruandes ja komisjoni aruteludokumendis majandus- ja rahaliidu süvendamise kohta, on majandus- ja rahaliidu pikaajalise edu pandiks lähenemine vastupanuvõimelisemate majandusstruktuuride suunas liikmesriikides. Viimased aastad on näidanud, kuidas vastupanuvõime puudumisel ühes või mitmes euroala majanduses võib olla märkimisväärne ja püsiv mõju tuludele ja tööhõivele asjaomastes riikides, teistes riikides ja euroalal tervikuna. Eelkõige on see nii riikide puhul, kus on aastate jooksul tekkinud haavatavus.

Majanduse suutlikkust vapustuste mõju leevendada mõjutab finantsturgude kaudu riskide jagamise tase. Selles osas on ühtne turg osutunud peamiseks lähenemismootoriks ja võib aidata suurendada vastupanuvõimet, toimides ettearvamatute vapustuste puhvrina. Vapustustele reageerimise suutlikkuse tugevdamiseks on esmatähtis hästi kapitaliseeritud pangandussektor ja täieulatuslik kapitaliturgude liit. Ka nõuetekohaselt toimivad tööturuasutused ning konkurentsitihedad toote- ja teenuseturud võivad aidata reageerida vapustustele ja pikaajalistele struktuurimuutustele, mis mõjutavad meie ühiskonda. Valitsused saavad toetada kohandamist ka tõhusate ja tulemuslike kulude ja tulude toel, luues headel aegadel eelarvepoliitilise manööverdamisruumi.

Elatustaseme ja sissetuleku taseme reaalne lähenemine on liidu eesmärkide – majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus ning täielik tööhõive – saavutamisel keskse tähtsusega. Majandus- ja rahaliidu toimimise esimesel kümnel aastal realsissetulekud märkimisväärselt suurenesid ning euroala liikmesriigid, kus elatustase oli algselt mahajäänud, jõudsid SKP elaniku kohta arvestuses teistele liikmesriikidele järele. Seda mõjutas negatiivselt 2008. aastal alanud kriis (joonis 1). Olukord on viimastel aastatel paranenud, kuigi väga mõõdukalt, kui võtta arvesse üksnes algseid euroala liikmeid. Ka töötuse määr ühtlustus euroala riikides enne kriisi, kuid pärast kriisi olid erinevused taas suuremad (joonis 2). Alates 2013. aastast hakkas töötuse määr taas ühtlustuma, kuid erinevused on kriisieelsest tasemest jätkuvalt suuremad.

Kõnealused reaalse lähenemise suundumused on põhjendatavad majandusstruktuuride erinevustega. Euroala osad, kus olid tõhusamad toote- ja tööturud ning tõhusam avalik haldus, tulid kriisist välja kergemini. Majanduse vastupanuvõimet aitaks tugevdada pikaajalistele struktuurimuutustele suunatud ja asjakohaselt järjestatud struktuurireformide kindel ja püsib elluviimine. Reaalse lähenemise toetuseks ja jätkusuulikumaks muutmiseks on vaja vastupidavaid majandusstruktuure. Neid tuleks toetada poliitikameetmetega, mis edendavad tootlikkust ja potentsiaalset majanduskasvu keskpikas ja pikas perspektiivis, samuti asjakohase makromajanduspoliitika.

Märkused: (1) Näitajad ei kajasta Iirimaa ja Luksemburgi.

Hästi toimivate tööturgude ja tänapäevaste sotsiaalhoolekande süsteemide edendamine

Globaliseerumine ja tehnoloogia areng muudavad meie elu ja tööd. Need loovad uusi võimalusi tootlikkuse suurendamiseks, ettevõtluse edendamiseks, töökohtade loomiseks ja elatustaseme parandamiseks. Samal ajal kujundavad need ümber üha rohkem majandusharusid, ärimudeleid ja tööturgu, pidades silmas, et üha sagedamini minnakse üle ühelt tööhõivevormilt või -staatuselt teisele. Tööturgudel on täheldada oskuste polariseerumist, millega võib kaasneda sissetulekute ebavõrdsuse suurenemine ja sotsiaalse ühtekuuluvuse vähenemine. Muutuste mõju on sageli kõige valusamalt tunda kohapeal, mistõttu on vaja sihipäraselt avaliku sektori sekkumist. Suurenenud on paindlikumate ja ebatüüpiliste tööhõivevormide kasutamine. See võib anda ettevõtetele võimaluse ärimudelite kohandamiseks ja üksikisikutele karjääri kujundamiseks nii, et oleks tagatud sobiv töö- ja eraelu tasakaal. Kuid see tõstatab küsimusi ka seoses töökohakindluse, sissetuleku ja töötingimustega ning võib kaasa tuua sotsiaalkaitse kaotuse. Seepärast on esmatähtis, et vastu oleks võetud tööalased ja sotsiaalkaitse õigusaktid, mis vastavad uutele tingimustele tööturul.

Kriisi mõju on kokku langenud pikemaajaliste struktuurimuutustega. Tingimustes, kus tööiga on pikenemas ja karjääriredel ei ole enam nii sirgjooneline, on noortel raskusi tööturule sisenemisel. Noorte tööhõive on viimasel kümnendil stagneerunud. 2016. aastal oli mittetöötavaid ja mitteõppivaid 15–24 aastaseid noori 6,3 miljonit. Põlvkondadevaheline õiglus on muutunud tõeliseks probleemiks. Täiendavaid meetmeid võtmata võib sellel olla kahjulik mõju SKP kasvule, konkurentsivõimele ja sotsiaaltoetuste süsteemide jätkusuutlikkusele, samuti tulevaste põlvkondade pensioniõigustele, tervishoiuteenustele juurdepääsule ja nende heaolule.

Sotsiaalpartnerid on reformiprotsessi olulised sidusrühmad. Sotsiaalpartnerite õigeaegne ja sisuline kaasamine reformide kavandamisse, järjestamisse ja rakendamisse võib parandada isevastutust, mõju ja elluviimist. Uute töövormidega seotud probleemide lahendamiseks tuleb välja töötada uued sotsiaaldialoogi, kollektiivse korralduse ja palgaläbirääkimiste vormid.

Võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule

Töötuse määr Euroopas on nüüd kriisieelse taseme lähedal. Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on hakanud vähenema. Kuid majanduse elavnemine ei ole siiski jõudnud veel kõigi ühiskonna ja majanduse osadeni. Enamik liikmesriike on astunud samme soolise ebavõrdsuse vähendamiseks, ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade paremaks tööturule integreerimiseks ning töökohtade ja töökeskkonna kvaliteedi parandamiseks.

Noorte ja pikaajalise töötuse vähendamiseks on oluline tõhus aktiivne tööturupoliitika. Liikmesriigid peaksid töötuid aitama, pakkudes toetust tööotsinguil, koolitust ja ümberõpet, ja samas kaitsma neid inimesi, kes ei suuda tööturul osaleda. Tuleks edendada töötajate liikuvust töökohtade, sektorite ja asukohtade vahel, tagades samas olemasolevate õiguste täieliku austamise. Samuti peaksid liikmesriigid tegema tööd tõhusamate ja asjakohasemate avalike tööturuasutuste loomiseks. Komisjon teeb ettepaneku mitme uue algatuse kohta, sealhulgas uue Euroopa Tööjõuameti loomiseks.

Liikmesriigid peavad aitama inimestel arendada tööturul vajalikke oskusi. Põhioskuste tase on enamikus liikmesriikidest stagneerunud või langenud. Täiskasvanute puhul on puudulikud põhioskused jätkuvalt probleemiks ja majanduse piduriks. Näiteks on 90 % töökohtade puhul vajalikud digitaaloskused, kuid hinnangu kohaselt puuduvad need 44 %-l eurooplastest. Liiga palju inimesi, eelkõige madala kvalifikatsiooniga inimesi, on tööta või ebakindlal töökohal. Osalemine täiskasvanuõppes on stagneerunud. Euroopa konkurentsivõime ja ülemaailmne majanduslik positsioon sõltuvad kvalifitseeritud ja oskustega töötajatest. Tuleb parandada koolituse ja kvalifikatsioonide kvaliteeti ja vastavust vajadustele.

Kvaliteetne haridus ja koolitus peab olema kättesaadav kõigile. Õpiedukus sõltub jätkuvalt tugevalt sotsiaal-majanduslikust taustast. Tuleks teha jõupingutusi, et tagada võrdsed võimalused ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, et tagada sotsiaalne kaasatus ja paremad majandustulemused. Selleks tuleb investeerida nii algõppesse ja -koolitusse kui ka täiendusõppesse ja -koolitusse, eelkõige liikmesriikides, kus haridustulemused ja juurdepääs haridusele on puudulikud, eeskätt ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade puhul. Nagu märgitud teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“,¹⁷ on selleks vaja ka tõhusamat liikmesriikide koostööd. Kooskõlas Euroopa uue oskuste tegevuskavaga¹⁸ on vaja ajakohastada kutseõpet ja tugevdada töökohapõhist õpet, sealhulgas

¹⁷ COM(2017) 673.

¹⁸ COM(2016) 381.

kvaliteetsete praktikakohtade kaudu. Samuti tuleks lihtsustada väljaspool formaalharidust ja -koolitust omandatud oskuste tunnustamist ja täiskasvanute toetamist.

Töökohtade loomine ja õiglased töötingimused

Dünaamilistel ja kaasavatel tööturgudel on esmatähtis roll kvaliteetsete töökohtade loomisel, sotsiaalse kaasatuse soodustamisel, ettevõtluse edendamisel ja tööturul ülemineku toetamisel. Uuenduslikud töövormid peaksid käima käsikäes piisava töökohakindluse ja kättesaadava sotsiaalkaitsega. Liikmesriigid peaksid tagama õiglase ja võrdse kohtlemise seoses töötingimustega. Tööturul paindlikkuse ja turvalisuse vahel asjakohase tasakaalu tagamiseks tuleb vähendada tööturu killustatust, sealhulgas soodustada üleminekut tähtajatutele tööhõivevormidele.

Tööjõunõudlust peaks soodustama ka maksukoormuse suunamine tööjõult mujale. Sihipärane tööjõumaksude vähendamine võib aidata kaasata tööturule tõrjutud elanikkonnarühmi, nt madala sissetulekuga inimesed ja pikaajalised töötud, piirates samas tulude vähenemist.

Töö- ja eraelu tasakaalu edendamine on esmatähtis soolise võrdõiguslikkuse tagamisel ja naiste tööturul osalemise suurendamisel. Oluline on tagada juurdepääs kvaliteetsetele teenustele, nagu lastehoid ja alusharidus. Töö- ja eraelu tasakaalu aitavad parandada ka maksustamissüsteemid, mis ei mõju negatiivselt leibkonna teisele palgasaaajale, samuti sobiva perepuhkuse võimalus ja paindlik töökorraldus.

Tuleks vähendada tööhõivet pärssivaid tõkkeid, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade puhul, sealhulgas üksikvanemaga leibkonnad, puudega inimesed, rahvusvähemused, pagulased ja rändajad. Tööturule integreerimise jõupingutusi tuleb kombineerida sotsiaalse integratsiooni toetusega, nt lastehoid, juurdepääs tervishoiuteenustele ja eluasemele, ja kõrvaldada sellised takistused nagu diskrimineerimine tööturul. Tööturu- ja sotsiaalse integratsiooni süsteemide parem vastastikune täiendavus aitab kõiki haavatavaid elanikkonnarühmi, suurendab kõigi heaolu ja tagab suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse. Selleks et puudega inimesed saaksid täiel rinnal osaleda tööturul ja ühiskonnas tervikuna, on vaja luua neile sobiv töökeskkond ja anda sihipärast rahalist toetust.

Lühiajalised jõupingutused pagulaste ja rändajate tööturule integreerimiseks tuleks asendada laiaulatusliku pikaajalise strateegiaga, et täiendada nende oskusi ja integreerida nad tööturule. Juurdepääs haridusele ja koolitusele parandab nende võimalusi saada tööd, teenida inimväärset palka ja osaleda ühiskonnaelus. See parandab ka vastuvõtva riigi majanduskasvu väljavaateid ja võimaldab ELil ära kasutada pagulaste ja nende perede potentsiaali ning nende tugevat motivatsiooni olla ühiskonna aktiivne liige.

Tootlikkuse suurenemise tulemusel saavutatav reaalpalka kasv on esmatähtis ebavõrdsuse vähendamiseks ja kõrge elatustaseme tagamiseks. Dünaamilisemad palgasuundumused, mis soodustavad sisenõudluse suurenemist, toetaksid käimasolevat majanduse elavnemist veelgi.

Sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus, et vähendada ebavõrdsust ja vaesust

Sotsiaalkaitssüsteemid peaksid tagama piisava ja sihipärase sissetulekutoetuse, edendama osalemist tööturul ja tagama võrdse juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele. Prioriteediks peaks olema ebavõrdsuse vähendamine, sealhulgas riiklike maksu- ja hüvitiste süsteemide kaudu. Struktuuripoliitika kujundamisel ja rakendamisel tuleb arvesse võtta reformide jaotuslikku mõju. Liikmesriigid peaksid nägema töötutele ette piisavad hüvitised mõistlikuks perioodiks, nii et see ei pärsiks motivatsiooni töötada. Mõnes liikmesriigis tuleb

vajaduse korral välja töötada progressiivsemad maksu- ja hüvitiste süsteemid, mis on üldiselt universaalsemad ja võtavad paremini arvesse majanduslikku olukorda. Sotsiaalkaitsesüsteemid peaksid tagama inimestele, kellel ei ole piisavalt vahendeid, õiguse saada miinimumsissetulekut, ja edendama sotsiaalset kaasatust, julgustades kõiki osalema tööturul ja ühiskonnas.

Sotsiaalkaitse- ja tööturupoliitika peab kohanema ka muutuvate tööhõivevormidega ja töötajate suurema liikuvusega. Rohkem kui pool Euroopas tegutsevatest füüsilisest isikutest ettevõtjatest ei saa töötushüvitisi. Sotsiaalkaitsesüsteemid peaksid kohanema uute tööviisidega ja tagama, et õiguseid saab töökohta vahetades üle kanda, hõlbustama mitmest töökohast tulenevate õiguste kasutamist ja tagama turvalise ülemineku ühelt töökohalt teisele.

Liikmesriigid peaksid tagama pensionisüsteemide jätkusuutlikkuse ja piisavuse kõigi jaoks. Selleks tuleb kõigile töötajatele, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjad, tagada võrdsed tingimused pensioniõiguste omandamisel, sealhulgas täiendavates pensioniskeemides. Enamik liikmesriike on oma pensionisüsteemid reforminud, kuid vaja on veel jõupingutusi tehtud reformide täiendamiseks. Tuleb võtta toetavaid poliitikameetmeid, et tagada reformide tagasipööramatus. Pensionisissetuleku suurendamiseks saab pikendada tööiga, siduda pensioniea oodatava elueaga, vältida varajast lahkumist tööturult ning toetada pensionisissetulekut täiendavaid võimalusi. Liikmesriigid peaksid kehtestama meetmed, et tagada avalike pensionisüsteemide jätkusuutlikkus isegi ebasoodsates tingimustes.

Tuleb jätkata tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemide reformimist, et suurendada nende kulutõhusust, tagada nende fiskaalne jätkusuutlikkus ja kvaliteet ning taskukohane juurdepääs neile. Tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse kulud peaksid suurenema, võttes arvesse elanikkonna vananemist ja mittedemograafilisi kulutegureid, nagu tehnoloogia areng ravi ja ravimite valdkonnas. Seepärast tuleb võtta poliitikameetmeid, et inimesed saaksid elada kauem tervena. Selleks tuleb muuta tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemid kulutõhusamaks ning tagada õigeaegne juurdepääs taskukohasele kvaliteetsele ennetavale ja ravivale tervishoiule.

Innovatsioon ja konkurentsivõime

Toote- ja teenuseturgude kujundamine tuleviku tarbeks

Uued tehnoloogiad ja teenused on muutmas Euroopa tööstust ning selle kasvusuutlikkust ja ülemaailmset konkurentsivõimet. Need aitavad luua uusi töökohti, suurendada tootlikkust ja luua tarbijatele rohkem väärtust, tuues kasu kogu majandusele. Tulevane Euroopa majandus sõltub tema võimest kohaneda ja uueneda, investeerides uutesse tehnoloogiatesse ning edendades digiteerimist ja CO₂-heite vähendamist. Konkurentsivõime sõltub suutlikkusest liikuda suurema säästvuse ja ressursitõhususe suunas ning kasutada ära digitaaltehnoloogia eeliseid. Ettevõtluskeskkond tervikuna peaks edendama innovatsiooni ja toetama töökohtade loomist.

ELi majanduse konkurentsivõimelisemaks ja vastupidavamaks muutmiseks on esmatähtis viia ellu struktuurireformid, mis tugevdavad töö- ja tooteturge ning soodustavad innovatsiooni. Hästitoimivad töö- ja tooteturud võimaldavad majanduse kohandamist hindade sujuva kohandamise kaudu ja edendavad innovatsioonipõhist konkurentsivõimet, millel on positiivne mõju pikaajalisele majanduskasvule ja sotsiaaltulemustele.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata uute tehnoloogiate levitamisele väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete seas. Nendel on globaalses tehnoloogiapõhises majanduses suuremad raskused uute tehnoloogiate kasutuselevõtul ja uuele kapitalile juurdepääsul. Liikmesriigid

saavad siin palju ära teha – tõhustada avalikku haldust, parandada ettevõtluskeskkonda, võtta tulevikku suunatud poliitikameetmeid oskuste, tööjõu liikuvuse ja piirkondliku arengu edendamiseks ning laiendada tarbijate õigusi. Ka tingimused idufirmade tugevdamiseks ja laiendamiseks on esmatähtsad ELi tootmisbaasi uuendamisel majanduse elavdamise raames.

Ettevõtjate konkurentsivõime suurendamiseks on järjest olulisem äriteenuste kättesaadavus. Nõudlus selliste teenuste järele on kasvamas ning need annavad üha suurema osa toodetud kaupade lisandväärtusest. Äriteenuste avamine suuremale konkurentsile toob kasu ELi majandusele tervikuna, kuna suurema äriteenuste osakaaluga tootmissektorites on tootlikkuse kasv teiste tootmissektoritega võrreldes kiirem.

Suurem konkurents turustusteenuste valdkonnas võimaldaks tarbijatel saada suuremat kasu innovatsioonist ja uutest tehnoloogiatest. Konkurentsitihedad ja teenused peaksid tagama tarbijatele digiteerimisest tuleneva suurema kasu, tekitama tõhusamad väärtusahelad, laiendama valikut ja alandama hindu. Tarbijate õigusi ja tooteohutust käsitlevate õigusaktide asjakohane jõustamine aitaks seda kasu realiseerida.

Piirangute vähendamine teenuseturgudel suurendaks tootlikkust ja konkurentsivõimet ning aitaks luua töökohti. Teenuste sektoris püsivad regulatiivsed ja halduslikud takistused. Äriteenuste, ehituse, kinnisvara ja turismi valdkonnas on liikmesriikides jätkuvalt ebaproportsionaalseid nõudeid, mille kohaselt nad saavad reserveerida tegevusi, kehtestada ranged tingimused äriühinguvormide ja osalusstruktuuri osas või näha ette keerulised tegevuslubade andmise nõuded. Piirangute vähendamine teenuseturgudel (sealhulgas koostöömudelid) aitab suurendada konkurentsi, suurendada tootlikkust, tagada tarbijatele odavamad teenused ja laiema valiku ning luua töökohti, eelkõige noortele kvalifitseeritud spetsialistidele.

ELi siseturg annab Euroopa ettevõtjatele hüppelaua äritegevuse laiendamiseks kogu maailmas. Kõige kõrgem töökohtade loomise määr on sellistes valdkondades nagu info ja kommunikatsioon, haldus- ja tugiteenused ning kutsealane tegevus, teadus ja tehnika. 85 % uutest töökohtadest luuakse väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes. Ka kaitsesektoris saab ühtne turg tuua kiiret ja reaalselt kasu. See tähendab tööstusliku konkurentsi soodustamist, tootlikkuse kasvu edendamist, VKEde piiriülest juurdepääsu ja koostööd kogu väärtusahela ulatuses, spetsialiseerumist, mastaabisäästu tarnijate jaoks, optimaalset tootmisvõimsust, madalamaid tootmiskulusid ja tarnekindlust.

4. VASTUTUSTUNDLIK EELARVEPOLIITIKA JÄTKUSUUTLIKKUSE JA LÄHENEMISE TOETUSEKS

Vastavalt riigi konkreetsetele oludele kujundatud eelarvepoliitika

Pärast märkimisväärset eelarve kohandamist kriisi ajal on riikide rahanduse seisundit aidanud veelgi parandada majanduse elavnemine. Samas ei ole veel lahendatud probleemid seoses avaliku sektori püsiva kõrge võlatasemega mitmes liikmesriigis. Asjaomased liikmesriigid seisavad pärast majanduskasvu soodustava rahapoliitika piiramist tõenäoliselt silmitsi kõrgemate rahastamiskuludega, eelkõige euroalal. Kõnealuste suuremate rahastamiskulude tõttu tuleb võlasuhte suurenemise piiramiseks võtta täiendavaid fiskaalmeetmeid. Aeg on võtta meetmeid, et vältida tulevikus veelgi suuremaid laenu põhise rahastamise kulusid ja luua eelarvepuhvid, mis aitavad majandustel vapustustele paremini vastu seista ning luua uusi võimalusi investeeringute suurendamiseks. ELi majanduse

juhtimise raamistikuga on kehtestatud liikmesriikidele selged eeskirjad, võimaldades samas paindlikkust seal, kus see on vajalik ja põhjendatud.

Eelarvepoliitikat tuleb kujundada vastavalt riigi konkreetsetele oludele. Seda tuleb teha kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega, võttes arvesse vajadust tagada stabiilsus ja jätkusuutlikkus. Liikmesriikides, kus on jätkusuutlikkusega seotud riskid, tuleks järkjärgulisel konsolideerimisel kooskõlas ELi eelarve-eeskirjadega üritada järgida eelarvepoliitikat, mis tugevdab käimasolevat majanduse elavnemist ja tagab ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse. Erilist tähelepanu tuleks pöörata nii kulude kui ka tulude struktuurile. Liikmesriigid, kus on eelarvepoliitilist manööverdamisruumi, peaksid kasutama seda potentsiaalse majanduskasvu ja sisenõudluse suurendamiseks, eelkõige investeeringute kaudu.

Kuna baasinflatsioon jääb prognooside kohaselt madalaks, on võimalik suurendada majanduskasvu ilma inflatsioonisurvet tekitamata. Ka euroala tugevalt positiivne välispositsioon näitab, et on veelgi ruumi erasektori investeeringute ja tarbimise suurendamiseks. Väikeste rahastamiskulude valguses tasub valitsustel tuua investeerimisprogrammide tähtsajad varasemaks, võttes selleks uusi laene, eelkõige tingimustes, kus avaliku sektori investeeringud on ajalooliselt madalaimal tasemel ja olemas on konkreetne vajadus.

Neid asjaolusid arvesse võttes on euroala kui terviku puhul 2018. aastal asjakohane üldjoontes neutraalne eelarvepoliitika. Majanduslik olukord peaks veelgi paranema, mistõttu on põhjendatud avaliku sektori võlataseme vähendamine ja eelarvepuhvrete taastamine, eelkõige suure võlakoormusega riikides. Euroala majanduste kasvupotentsiaali tugevdamiseks tuleks avaliku sektori investeeringute maht siiski säilitada ja mõnes liikmesriigis seda isegi suurendada.

Tõhusam ja õiglasem maksustamine ning avaliku sektori kulutuste kvaliteedi parandamine

Riigi rahanduse (eriti selle struktuuri) kvaliteedi parandamine ja riigihangete parem kasutamine on esmatähtis avaliku sektori kulutuste tõhususe tagamisel. Avaliku halduse reformidega saab saavutada kiiret ja märkimisväärset kulude kokkuhoidu. Muutuva keskkonnaga kohanemiseks võib olla vaja põhjalikult ümber korraldada avaliku sektori roll, eesmärk, korraldus ja teenused. ELi riigihankepaketi¹⁹ on seatud selged prioriteedid hankemenetluste toetuseks praktikas ja investeeringute edendamiseks ELis. Selles on esitatud suurte taristuprojektide mehhanism ja soovitus avaliku sektori hankijate tegevuse kutseliseks muutmise kohta. Tuleb kehtestada meetmed, millega ennetada korruptsiooni ja tarnijatevahelisi keelatud kokkuleppeid ning kindlakäeliselt lahendada ebaausate hangete juhtumeid.

Tõhusad ja õiglased maksusüsteemid on jätkusuutliku riigi rahanduse lahutamatu osa. Suurem läbipaistvus ja tõhusus võib aidata taastada avalikkuse usaldust maksusüsteemide vastu ja parandada maksude kogumist. Õiglased ja majanduskasvu soodustavad maksusüsteemid võivad vähendada ebavõrdsust ja vaesust, soodustada tööhõivet, toetada erasektori investeeringuid ja parandada ettevõtluskeskkonda. Võrdsete võimaluste tagamine on esmatähtis, et tegeleda probleemiga, et mõni ühtsel turul kasumlikult tegutsev hargmaine ettevõtja maksab ebaproportsionaalselt vähe makse. ELi tasandil võetavad peamised meetmed hõlmavad õiguslikult siduvate kuritarvitamisvastaste meetmete vastuvõtmist, maksustamise läbipaistvuse suurendamist ning algatusi seoses käibemaksusüsteemi reformiga ja äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasiga. Komisjon on käivitanud ka uue tegevuskava

¹⁹ COM(2017) 572.

digitaalmajanduse õiglase ja tõhusa maksustamise kohta. Võitluseks maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise vastu on vaja ELi algatuste ja riiklike poliitikameetmete koordineeritud lähenemisviisi.

Ambitsioonikas, laiaulatuslik ja korrapärane kulutuste läbivaatamine võib aidata parandada avaliku sektori kulutuste kvaliteeti ja struktuuri. Kulutuste läbivaatamine võib aidata saavutada või säilitada vastutustundlikku eelarvepoliitikat ja majanduskasvu rohkem soodustavat eelarvestruktuuri, andes kriitilise ülevaate avaliku sektori kulutuste suundumustest ja aidates kindlaks teha tõhusamad viisid maksumaksjate raha kasutamiseks. Kuigi sellised algatused muutuvad liikmesriikides üha levinumaks, on veel mitmesuguseid võimalusi, kuidas parandada nende rakendamist ja eriti seda, kuidas nende tulemusi võetakse arvesse riigi rahanduse kulude poolel.

Suurem keskendumine avaliku sektori kulutuste struktuurile ja tõhususele on samuti oluline, et ELi poliitikavaldkondade prioriteete paremini ellu viia. Näiteks on liikmesriigid kokku leppinud oma kaitsekulutuste paremas koordineerimises, mis aitab suurendada tõhusust. Praegune hajutatud süsteem nõrgendab kaitseotstarbelise varustuse koostalitlusvõimet. Samuti võivad selle tagajärjeks olla relvajõudude puudulik ettevalmistus ja valmisolek ning lüngad kaitsevõimes.

5. JÄRGMISED SAMMUD

Liikmesriigid peaksid võtma komisjoni poolt käesolevas iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteete arvesse oma riiklikes poliitikameetmetes ja strateegiates, millega edendatakse majanduskasvu, töökohtade loomist ning sotsiaalset kaasamist ja kaitset, ning eelkõige riiklike reformikavade koostamisel. Nad peaksid ühtlasi kiirendama reformikavade rakendamist, kasutades täiel määral poliitika- ja rahastamisvahendeid, mis on neile kättesaadavad ELi tasandil.

Komisjon jätkab liikmesriikidega dialoogi Euroopa poolaasta raames, et jõuda ühisele seisukohale eelseisvate riigiaruannetega seotud kõige pakilisemates probleemides ja määrata kindlaks järgmiste riigipõhiste soovitude prioriteetsed tegevusvaldkonnad. Liikmesriigid peaksid tagama, et riikide sotsiaalpartnerid ja parlamendid on reformiprotsessi täies ulatuses kaasatud.

Euroala liikmesriikide puhul on soovitusel nõukogule euroala majanduspoliitika kohta kindlaks määratud konkreetsed tegevusvaldkonnad kõigi euroala riikide jaoks, et kehtestada koordineeritud ja laiaulatuslik lähenemisviis euroala edasise arengu suhtes, mis tooks kasu kõigile selle liikmetele individuaalselt ja ühisraha alale tervikuna.

Euroopa sotsiaalõiguste samba hiljutise väljakuulutamisega on loodud alus ühise lähenemisviisi kujundamisele sotsiaalõiguste kaitseks ja arenguks kogu Euroopa Liidus, mida tuleks arvesse võtta kõigi liikmesriikide võetavates meetmetes. Järgmistel nädalatel täiendab komisjon seda majandus- ja rahaliidu süvendamiseks ette pandavate meetmete paketi, mille eesmärk on luua kindel alus Euroopa edasise heaolu suurendamiseks.